

РЕЦЕНЗІЯ

**на дисертаційну роботу Ван Янься на тему:
«Реалізація міжпредметних зв'язків у процесі вивчення музики
школярами в закладах загальної середньої освіти КНР», представлену на
здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки**

Актуальність теми дисертації. Сучасні гуманістичні тенденції розвитку системи освіти посилюють важливість формування наукового світогляду особистості, її системного мислення. Різні явища, об'єкти і процеси навколишньої дійсності мають сприйматися особистістю не відокремлено, а цілісно – як частини єдиного природного світу. Це забезпечується, зокрема, системним, цілісним викладанням основ наук у закладах загальної середньої освіти і пошуком міжнаукових зв'язків між різними навчальними предметами.

Слід відзначити, що музичне мистецтво, реалізуючи культурологічну функцію та спрямовуючись переважно на розвиток емоційно-почуттєвої сфери особистості, здійснює гармонізуючий вплив на неї, дозволяє виявити творчі здібності і значно полегшує процес навчання. Окрім того, у музиці є багато точок дотику з іншими науками (дробовий характер нот, регіональний характер народної музики, її залежність від історичних умов розвитку тощо). З огляду на це доречним є дослідження можливостей використання музики для вивчення навчальної інформації з різних навчальних дисциплін, установлення і реалізації міжпредметних зв'язків у процесі вивчення музики школярами.

Водночас, варто зауважити, що різними країнами накопичено значний досвід організації освітнього процесу, у тому числі і відносно реалізації міжпредметних зв'язків у навчанні, що зумовлене національними особливостями розвитку країни, пріоритетами в розвитку системи освіти тощо. Зараз Китай є однією з провідних країн світу, де активно реалізуються ідеї особистісної орієнтації в освіті, упроваджуються новітні освітні технології тощо. З огляду на це дисертаційна праця Ван Янься, яка присвячена вивченню реалізації міжпредметних зв'язків у процесі вивчення музики школярами в закладах загальної середньої освіти КНР, є актуальним і своєчасним дослідженням.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана згідно з темою науково-дослідної роботи кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди «Наукові основи і навчально-методичний супровід педагогічного процесу в закладах освіти; історико-педагогічний, компаративний та прогностичний аспекти» (державний реєстраційний номер № 0121U107474 від 22.01.2021 р.). Тема дослідження затверджена вченою радою Харківського національного

педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (протокол № 1 від 27.02.2020 р.) і уточнена вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (протокол № 4 від 18.04.2023 р.). Дисертаційну роботу виконано у Харківському національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди.

Наукова новизна одержаних результатів дисертаційної праці Ван Янься полягає в тому, що вперше: здійснено цілісне дослідження проблеми реалізації міжпредметних зв'язків у процесі вивчення музики школярами в закладах загальної середньої освіти КНР; схарактеризовано реалізацію міжпредметних зв'язків у змісті шкільної музичної освіти в КНР через упровадження інтегрованої навчальної програми з музичного мистецтва та посилення зв'язку музики з іншими навчальними предметами (математикою, мовами та літературою, історією, краєзнавством, географією, образотворчим мистецтвом тощо); висвітлено форми та методи реалізації міжпредметних зв'язків у процесі вивчення музики школярами в закладах загальної середньої освіти КНР; визначено перспективні напрями використання педагогічно цінних ідей та узагальненого досвіду реалізації міжпредметних зв'язків у процесі вивчення музики школярами в сучасних умовах розвитку китайської та української загальної середньої освіти.

Дістали подальшого розвитку педагогічні ідеї щодо генези проблеми реалізації міжпредметних зв'язків в музичній освіті в історико-педагогічній думці КНР та України, характеристики міжпредметних зв'язків музичного мистецтва з іншими навчальними предметами.

Теоретичне і практичне значення отриманих результатів. Теоретичне значення полягає у чіткому розкритті основних понять дослідження: «міжпредметні зв'язки», «інтеграція», «інтеграція в освіті», а також характеристики видів та функцій міжпредметних зв'язків; виокремленні позитивного освітнього досвіду, що може бути адаптований до реалій розвитку китайської та української загальної середньої освіти із метою підвищення якості освітньої діяльності та рівня підготовки учнів.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що узагальнені теоретичні ідеї й систематизований досвід реалізації міжпредметних зв'язків у процесі вивчення музики школярами в закладах загальної середньої освіти КНР, сформульовані авторкою теоретичні положення та висновки можуть стати в пригоді для підвищення ефективності означеного процесу в українських закладах освіти. Отримані результати впроваджено в освітній процес Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (довідка № 01/10–595 від 29.08.2023 р.), Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (довідка № 2323/01-35/57 від 28.09.2023 р.), Національного університету біоресурсів і природокористування України (довідка № 01–15/92 від 18.09.2023 р.), Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (довідка № 1487 від 31.08.2023 р.), Рейнської художньої навчальної академії (довідка від 23.07.2023 р.). Матеріали дослідження доцільно використовувати у викладанні навчальних курсів «Методика

викладання музичного мистецтва в закладах загальної та середньої освіти», «Методика викладання інтегрованого курсу «Мистецтво»», «Педагогіка», «Історія педагогіки», «Порівняльна педагогіка», «Педагогічна майстерність» у закладах вищої педагогічної та музично-педагогічної освіти, під час проходження педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти, на курсах підвищення кваліфікації педагогічних працівників, під час написання навчальних і наукових робіт із педагогіки, розробки курсів за вибором, проведення педагогічних практик тощо.

Вірогідність і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, що захищаються, забезпечено методологічною обґрунтованістю вихідних позицій, аналізом широкого спектру науково-педагогічних джерел та нормативно-правової документації, використанням методів (загальнонаукових, історичних, порівняльно-педагогічних, прогностичних), які відповідають меті та завданням дослідження.

Результати дисертації пройшли широку апробацію, зокрема під час виступів на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Оцінка змісту та завершеності дисертації. Обґрунтованою й логічною є структура дисертації, що представлена вступом, двома розділами, висновками до розділів, загальними висновками, списком використаних джерел, додатками, що відповідає вимогам до дисертаційних праць на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

У першому розділі дисертації авторкою ґрунтовно розкрито витoki ідеї міжпредметних зв'язків в музичній освіті школярів; схарактеризовано суть, види та функції міжпредметних зв'язків; висвітлено міжпредметні зв'язки у шкільній музичній освіті; розкрито й зіставлено тлумачення ключових понять дослідження: «міжпредметні зв'язки», «інтеграція», «інтеграція в освіті». Ван Янься проаналізовано й систематизовано теоретичні положення науковців щодо встановлення та реалізації міжпредметних зв'язків у навчанні, у тому числі при вивченні музики. Значним та практично цінним є визначення міжпредметних зв'язків як міжнаукових зв'язків, що забезпечують послідовне відображення у змісті різних навчальних дисциплін об'єктивних взаємозв'язків, що існують у природі, і дозволяють міцно, глибоко і свідомо оволодіти знаннями й ефективно застосовувати їх у практичній діяльності. Схарактеризовано освітню, виховну, розвивальну, дидактичну, конструктивну, комунікативну, психологічну, об'єднуювальну, інтегрувальну, методологічну функцію міжпредметних зв'язків, а також форми і методи їх реалізації при вивченні музики в українських закладах загальної середньої освіти.

У другому розділі дисертації авторка розкрила реалізацію міжпредметних зв'язків у змісті музичної освіти школярів у закладах загальної середньої освіти КНР. Важливими для практичного використання є визначення форм та методів навчання, що сприяють реалізації міжпредметних зв'язків у процесі вивчення музики школярами. Проаналізовано «Стандартами навчальної програми з музики для

обов'язкового навчання»; охарактеризовано інтегровані уроки, конкурси, шоу талантів, постановки музичних п'єс, вистав театру тіней як форми організації навчання, що реалізують міжпредметні зв'язки у процесі вивчення музики школярами в закладах загальної середньої освіти КНР, а також розкрито методи навчання (пальчикові ігри та різні ігрові вправи, метод «попутного» навчання, метод співу «по пальцях розкритої долоні», малюнок тушшю на рисовому папері за допомогою пензлика, малювання мелодії, складання пісень і віршів, порівняння пісень, написання мелодії до вірша, інсценізація, декламація, інтерпретація прослуханих музичних творів, визначення їх форми і жанру, сприймання та порівняння звучання музичних інструментів різних народів світу, зіставлення та порівняння музичних творів різних стилів тощо, що спрямовуються на цілісний розвиток особистості (мислення, почуття, воля) та поєднання різних навчальних предметів. Цікавим є розкриття можливостей використання інформаційно-комунікаційних технологій (інтерактивна дошка SEEWO, додатки для онлайн-занять музикою Skoove і Simply Piano) у реалізації міжпредметних зв'язків при вивченні музики школярами в закладах загальної середньої освіти КНР.

Дисертанткою чітко визначено перспективні напрями використання педагогічно цінних ідей та узагальненого досвіду реалізації міжпредметних зв'язків у процесі шкільної музичної освіти в сучасних умовах розвитку китайської та української загальної середньої освіти, якими є: залучення практичної і художньої діяльності школярів у вивчення академічних предметів; спеціальна підготовка вчителя до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі вивчення музики школярами; розширення принципів навчання в музичній освіті; посилення міжпредметних зв'язків між навчальними предметами академічної та художньо-практичної спрямованості; використання новітніх форм, методів і засобів навчання, які адекватно відповідають потребам і можливостям дітей певного шкільного віку та сприяють формуванню цілісних, системних знань; організація постійної цілеспрямованої співпраці з батьками, залучення їх у проведення спільних заходів.

Висновки, які були сформульовані авторкою до розділів, та загальні висновки є обґрунтованими й достовірними. Дисертанткою Ван Янься проведена належна робота з упровадження отриманих результатів у практику роботи закладів вищої освіти.

На основі результатів аналізу змісту дисертації, отриманих авторкою, висновків, можна констатувати, що мета в ході виконання наукової роботи досягнута, методологія дослідження виписана чітко та правильно, не викликає сумнівів виписаний категоріальний апарат дослідження.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях. Основні положення та результати дослідження відображено у 17 працях (з них 13 – одноосібні): 6 статей – у наукових фахових виданнях України, 1 стаття – у міжнародному виданні, 10 тез доповідей у збірках матеріалів науково-практичних конференцій.

Публікації Ван Янься відбивають основний зміст дисертації і засвідчують ґрунтовний підхід дисертантки до дослідження теоретичних та практичних аспектів проблеми.

Висновок. Дисертаційна робота Ван Янься на тему «Реалізація міжпредметних зв'язків у процесі вивчення музики школярами в закладах загальної середньої освіти КНР» є самостійним і завершеним науковим дослідженням, яке виконано за актуальною темою з використанням адекватних методів наукового пошуку. Дисертація містить науково обґрунтовані результати, що мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, достатньо повно оприлюднені в наукових працях та свідчать про особистий внесок здобувачки в науку. Робота відповідає спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки та вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019) та п.10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 № 167 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022), а Ван Янься заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувачка кафедри музичного мистецтва
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди

Алла СОКОЛОВА

На електронний документ накладено: 1 (Один) підписи чи печатки:
На момент друку копії, підписи чи печатки перевірено:
Програмний комплекс: eSign v. 2.3.0;
Засіб кваліфікованого електронного підпису чи печатки: ІТ Користувач ЦСК-1
Експертний висновок: №05/02/02-1424 від 05.04.2016;
Цілісність даних: не порушена;

Підпис № 1 (реквізити підписувача та дані сертифіката)
Підписувач: СОКОЛОВА АЛЛА ВІКТОРІВНА 2203401603;
Належність до Юридичної особи: ФІЗИЧНА ОСОБА;
Код юридичної особи в ЄДР: 2203401603;
Серійний номер кваліфікованого сертифіката: 248197DDFAB977E504000000EA3CC10088D4F803;
Видавець кваліфікованого сертифіката: АЦСК АТ КБ «ПРИВАТБАНК»;
Тип носія особистого ключа: Незахищений;
Тип підпису: Удосконалений;
Сертифікат: Кваліфікований;
Час та дата підпису (позначка часу для підпису): 21:27 12.12.2023;
Чинний на момент підпису. Підтверджено позначкою часу для підпису від АЦСК (кваліфікованого надавача електронних довірчих послуг)
Час та дата підпису (позначка часу для даних): 21:27 12.12.2023;
Чинний на момент підпису. Підтверджено позначкою часу для даних від АЦСК (кваліфікованого надавача електронних довірчих послуг)